مروری بر کتاب
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۴، بهمن ۱۴۰۴، ۱۰۷۸-۱۰۷۷

مروری بر کتاب جراحی ایمن؛ نجات‌بخش جان‌ها

A Review of the Book "Safe Surgery Saves Lives"

محمدحسین انوری[۱]، رضا کلانتری[۲]، عاطفه کلانتری[۳]، بهار اکبری[۴]

معرفی کتاب

امروزه جراحی به عنوان درمان اصلی بسیاری از بیماری‌ها مطرح است. سالیانه بالغ بیش از ۲۳۴ میلیون عمل جراحی بزرگ در سراسر جهان انجام می‌شود که با توجه به تعداد و افراد تحت تأثیر، بسیار حائز اهمیت است. از سوی دیگر، عوارض جانبی مربوط به مراقبت‌های جراحی در جهان بسیار زیاد تخمین زده می‌شود. مرگ و میر و عوارض جانبی قابل اجتناب تهدیدی برای ایمنی بیمار در اتاق عمل هستند، در حالی که ایمنی بیمار یکی از موارد مورد تأکید سازمان جهانی بهداشت است. بنابراین، افزایش آگاهی و توانمندسازی تصمیم‌گیران و اعضای تیم جراحی برای پیشگیری از عوارض و بروز رویدادهای نامطلوب طی عمل جراحی نقش بسزایی دارد (۱). از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰، بیش از چهارده میلیون عمل جراحی در ایران انجام شده است که در ۹۵۸ مورد از آن‌ها عوارض جانبی و عواقب ناخوشایند گزارش شده‌اند (۲). از سوی دیگر با توجه موج فزآینده انجام اعمال جراحی زیبایی در ایران (۳)، مباحث ایمنی بیمار در جراحی باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرند.

کتاب جراحی ایمن نجات‌بخش جان‌ها با عنوان کامل WHO guidelines for safe surgery 2009: Safe surgery saves lives در سال ۲۰۰۹ میلادی توسط انتشارات سازمان جهانی بهداشت در قالب ۱۲۴ صفحه، به صورت رایگان و قابل دسترس برای عموم در پایگاه اینترنتی این سازمان منتشر گردید. این کتاب مشتمل بر ۴ بخش است: مقدمه، ده هدف اساسی برای جراحی ایمن، چک لیست ایمنی جراحی سازمان جهانی بهداشت و راهنمای پیاده‌سازی این چک لیست. نسخه سال ۲۰۰۹ این کتاب هنوز به عنوان مرجعی مهم و بسیار کاربردی در جراحی ایمن شناخته شده و تجدید چاپ نشده است. این کتاب به زبان‌های ژاپنی و پرتقالی ترجمه شده و ترجمه فارسی آن توسط نویسندگان این مقاله در سال ۱۴۰۴ انجام گرفته است. نسخه فارسی این کتاب نیز به صورت رایگان در اختیار عموم قرارداشته و به زودی فایل قابل دریافت آن در پایگاه اینترنتی سازمان جهانی بهداشت منتشر خواهد شد.

در بخش اول این کتاب، مقدمه‌ای در خصوص اهمیت ایمنی بیمار در اتاق عمل، آمار مرگ ومیر و عوارض احتمالی ناشی از عمل جراحی، چالش‌های پیش رو برای انجام یک جراحی ایمن و در نهایت، لزوم انجام مداخلات برای بهبود ایمنی جراحی آورده شده است. در بخش دوم، ده هدف اساسی با موضوع شناسایی صحیح بیمار و موضع جراحی، جلوگیری از آسیب ناشی از تجویز داروی بیهوشی و در عین حال کنترل درد، شناسایی و آمادگی برای مشکلات راه هوایی و تنفس، تشخیص ریسک خون ریزی و آمادگی برای آن، پیشگیری از بروز واکنش آلرژیک یا نامطلوب دارو، به حداقل رساندن ریسک عفونت

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم بهداشتی، دانشکده علوم بهداشتی، دانشگاه ملی مالزی
۲- (نویسنده مسئول) استادیار، گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زنجان
تلفن: ۰۲۴-۳۳۷۸۱۳۰۶، پست الکترونیکی: dr.r.kalantari@zums.ac.ir
۳- کارشناس مترجمی زبان انگلیسی
۴- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش هوشبری، گروه هوشبری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

موضع جراحی، پیشگیری از باقی‌ماندن ابزار و اسفنج‌ها در بدن بیمار، شناسایی ایمن و دقیق نمونه‌های جراحی، برقراری ارتباط و تبادل اطلاعات به طور مؤثر، و نظارت بیمارستانی بر ظرفیت، حجم و نتایج جراحی آورده شده‌اند. هم‌چنین، در قسمت پایانی به توضیح کامل چک لیست جراحی ایمن و متن کامل مقاله منتشر شده جهت معرفی آن پرداخته شده و توضیحات کامل در خصوص آن ارائه گردیده است. اگرچه این کتاب هنوز هم به عنوان مرجع اصلی ایمنی جراحی در دنیا شناخت می‌شود، به نظر می‌رسد بازنگری آن و استفاده از منابع جدید با توجه به یافته‌های سالیان اخیر، خالی از لطف نیست.

مخاطبین این اثر، کلیه پرسنل شاغل در اتاق عمل و سایر افراد دخیل در انجام جراحی هستند. مطالعه این کتاب می‌تواند باعث ایجاد یک رویکرد پیشگیرانه برای رویدادهای ناخوشایند در اتاق عمل شده و گامی مثبت برای ایجاد نگرشی در راستای ارتقای ایمنی بیمار در اتاق عمل باشد. با توجه به این که عواقب خطاها در اتاق عمل طیف گسترده‌ای داشته و علاوه بر تأثیر منفی بر بیمار قادر است کل سیستم درمانی را زیر سؤال ببرد، توجه به مطالعه این اثر ضروری به نظر می‌رسد.

تضاد منافع: هیچ‌گونه تضاد منافعی بین نویسندگان این مقاله وجود ندارد.

References:

1. Organization WH. WHO guidelines for safe surgery 2009: safe surgery saves lives. Geneva: World Health Organization; 2009.
2. Dadashi M, Sheikh-sofla A, Dastranj S, Allameh S-F, Soltani-Kermanshahi M, Zolfaghari-Boora N. Surgical Never Events: A Retrospective Study in Iranian Hospitals. *Academic J Surgery* 2024; 7(3):65-71.
3. Haniye SSHSS, Atashbahar O, Pourfarokh P, Jaafaripooyan E, Sajadi HS. Profile of Cosmetic Surgery in Iran: A Descriptive Study. *J School of Public Health and Institute of Public Health Research* 2024; 22(1):1-14.

ارجاع: انوری مح، کلانتری ر، کلانتری ع، اکبری ب. مروری بر کتاب جراحی ایمن؛ نجات‌بخش جان‌ها. *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، سال ۱۴۰۴، دوره ۲۴ شماره ۱۱، صفحات: ۱۰۷۸-۱۰۷۷.

Citation: Anvari MH, Kalantari R, Kalantari A, Akbari B. A Review of the Book "Safe Surgery Saves Lives". *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2026; 24 (11): 1077-8. [Farsi]

CCBY-NC.4.0 DEED